

Evaluation of the Physical Education Teachers Behaviors in Terms of Hidden Program in the Light of Students' Views

Bijen Filiz¹ and Ass. Prof. Dr. Yahya DOĞAR²

¹ Hekimhan ATL and METEM, Hekimhan/ Malatya/ Turkey

E-mail: bijenfiliz@mynet.com

² Inonu University, Education Faculty, Malatya/ Turkey

E-mail: ydogar@inonu.edu.tr

Abstract

In this research, the aim of the study is to make the physical education teacher's, who work at state schools in Malatya city center, in school and out school behaviors clear about the relationship with the students. The research was done in the light of students' opinions, also examining the intentional and unintentional behaviors of the teachers. The research population covers 72.571 students and 153 primary schools in Malatya. The sample of the research covers 20 primary state schools and 500 students attending 7th grade. The sample group was chosen in accordance with "simple casual sample technical." The questionnaire was applied to obtain findings. In the questionnaire, some questions were directed to students related to their implicit learning in skills like "obeying the rules, being punctual, wearing proper uniforms, being democratic, being obedient, being neat, taking responsibility, being cooperate, paying attention to national and social values." The analysis of the gathered data has been done by using the SPSS 17.00 statistic program. In the result of the research, it is found that the behaviors of physical education teachers of the hidden curriculum in school or out of the school affect the students behaviors such as "obeying the rules, being punctual, wearing proper uniforms, being democratic, being neat, taking responsibility, being cooperate, paying attention to national and social values."

Key Words: "Physical Education Teacher", "Physical Education Lesson", "Official Curriculum", "Hidden Curriculum", "Student".

Extended Summary

Purpose

Hidden curriculum contains the situations in which students are not informed explicitly either intentionally or unintentionally in teaching and education situation. In this research, it is aimed to make it clear by analyzing the behaviors and relations of the physical education teachers with the students either in school or outside of the school, it is thought important that analyzing of basic cognitive in terms of more effective teaching and education applications. The subject has been found important in terms of examining the conceptual roots of the hidden programmed and detecting physical education teacher's implicit behaviors besides understanding physical education teachers hidden messages carried over to students.

Method

The research population covers 72,571 students and 153 primary schools in Malatya. The sample of the research covers 20 primary state schools and 500 students attending 7th grade. The sample group was chosen in accordance with "simple casual sample technical". The method of the study is selected as quantitative and the model of the study is selected as descriptive. In the gathering of the symptoms, a questionnaire was applied to test the effect of the hidden behaviors of the teachers on the student's behaviors. The datum of the research was collected via a questionnaire called "physical education teachers hidden curriculum appliance detection" which is developed in accordance with research problem and expressing 21, 61 % of the total variance consisting of 35 questions. 31 of 35 were evaluated. The survey has been conducted in order to find the effect of the physical education teachers hidden behaviors on students behaviors in the survey, the students have been questioned implicitly about "obeying the rules, being punctual, wearing proper uniforms, being democratic, being obedient, being neat, taking responsibility, being cooperate, paying attention to national and social values." The analysis of the gathered data has been done by using the SPSS 17.00 statistic program.

Results and Discussion

Great majority of the physical education teachers like the students who are obedient and quiet students in the class. That the teachers showing the students who are obedient and quiet in the class as a model gives the message that "you should be quiet and obedient in the class." Rejections which are related to the exam results done by the students are met positively. By this

attitude, teachers give the message like “being fair” and “I care you.” Generally, physical education teachers give fair marks by not making any discrimination between sporty and non- sporty students. By these behaviors physical education teachers gives the implicit message that “I treat fairly” which acquire the students “being fair and equal.” Physical education teachers’ non- official activities and hidden behaviors give the message that “I care you and I value you.” Besides that, their respecting for independence anthem attending and telling it properly provides implicitly the students with the message the “We should listen to the independence anthem and we should tell it properly, giving importance to national values.” While some of physical education teachers punish the students who are late, averting them from the activities, making them absent, which gives the implicit message that “being punctual”, some other physical education teachers do nothing for those students giving the message that “it isn’t important to be punctual.” By rewarding the successful students, physical education teachers give the message that “you need to be successful too”. This message provide the students with being successful, besides, it also gives the message “being competition” which is contrary to the official curriculum. Most of the physical education teachers repeat the subject without showing any harsh or heartbreaking attitude towards to students who are not able to understand what is performed. Thus, the teacher gives the message “I care you, I value you”. Great majority of physical education teachers never consume drinks or foods during the lesson. So, by this attitude the teacher implicitly gives the message that “I care my lesson and you.” Most of the physical education teacher do not exchange the lessons with other colleagues or let other colleagues do lessons in his / her lesson time. Thus physical education teachers gives the students that his/ her lesson is important and implicitly the message; “I care my lesson and you.’ Great majority of physical education teachers frequently use the expressions such as “please, thank you, you are welcome.” So, these expressions give the message that “I care and value you.” Physical education teachers show that he/ she does not do any sexual racism by letting them do the very same activities. Most of the physical education teachers do not form a play ground or a pitch. This situation gives the message to the student that physical education teachers don’t care the spaces related to the lesson or forming the sites in the school garden.

Conclusion

In the result of the research, it is found that the behaviors of physical education teachers out of the hidden curriculum in school or outside of the school affect the students behaviors such as “obeying the rules, being

punctual, wearing proper uniforms, being democratic, being obedient, being neat, being submissive, being taking responsibility, being opposed to all kinds of racism, being successful, being fair, having self esteem, respecting governors, being cooperate, paying attention to national and social values.”

Bedens Eğitimi Öğretmenlerinin Davranışlarının Örtük Program Açısından Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Bijen FİLİZ¹ ve Yrd. Doç. Dr. Yahya DOĞAR²

¹ Hekimhan ATL ve METEM, Hekimhan/ Malatya/ Türkiye

E-mail: bijenfiliz@mynet.com

² İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya/ Türkiye

E-mail: ydogar@inonu.edu.tr

Öz

Bu araştırmada, Malatya ili merkez ilçedeki devlet ilköğretim okullarında görev yapan bedens eğitimi öğretmenlerinin okul içi ve dışındaki davranışları, öğrencilerle olan ilişkileri konularında, öğrencilerin görüşlerinden hareketle, öğretmenlerin kasıtlı ya da kasıtsız oluşturduğu örtük davranışları incelenerek, durumun ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Malatya ili merkez ilçedeki devlet okullarında öğrenim görmekte olan 72.571 öğrenciden, 7. sınıfta okuyan öğrenciler ve 153 ilköğretim okulu oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini de, 20 devlet ilköğretim okulu ve bu okulların 7. sınıfına devam eden 500 öğrenci oluşturmuştur. Evreni temsil edecek örneklem seçiminde "Basit Tesadüfi Örnekleme Tekniği" kullanılmıştır. Bulguların elde edilmesinde anket uygulanmıştır. Ankette, öğrencilerin örtük olarak "kurallara uyma, dakik olma, derse uygun kıyafetle gelme, demokratik davranma, itaat etme, düzenli ve tertipli olma, sorumluluk alabilme, işbirliği içinde olma, toplumsal değerlere önem verme, milli değerlere önem verme" gibi becerileri kazanmasıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin analizi, SPSS 17.00 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda örtük olarak öğrencilerin "derse uygun kıyafetle gelme, kurallara uyma, disiplinli olma, otoriteye itaat etme, dakik olma, tertipli- düzenli olma, uysal olma, cinsiyet ayrımı yapmama, işbirliği içinde olma, sorumluluk alma, başarılı olma, adil davranma, eşit davranma, kendine önem verme, milli değerlere önem verme ve devlet büyüklerine saygı duyma" gibi becerileri kazandıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: "Bedens Eğitimi Öğretmeni", "Bedens Eğitimi Dersi", "Resmi Program", "Örtük Program", "Öğrenci".

Giriş

Örtük program, öğrenme ve öğretme süreci içerisinde resmi programla birlikte çalışan, öğrenci- öğretmen etkileşimlerinde oldukça etkili olan, bilinçli ve bilinçsiz meydana gelen öğretmen davranış ve tutumlarına bağlı olarak resmi programla birlikte yürütülen durumlardır. Martin örtük programı, “bir ortamda öğrencilerin kasıtlı ya da kasıtsız olarak bilgilendirilmedikleri durumlardır.” şeklinde tanımlamıştır (Coladarcı; Marion, April, 1993).

Örtük program, öğretmenlerin sınıf içi ve dışındaki davranışlarıyla, söyledikleri sözlerle, öğrencilerin bir takım sosyal ve ahlaki değerler kazanmasına sebep olur. Ayrıca, sosyal ve ahlaki değerlerin öğrencilere kazandırılmasında resmi programdan daha etkilidir. Gaigwad, “öğretmenlerin sınıf içerisindeki ve sınıf dışısındaki davranışlarının ve söyledikleri sözlerin, öğrencilerin kazandıkları sosyal ve ahlaki değerler üzerinde kesin etkisi olduğunu” ifade etmektedir (Gaigwad, Erişim Tarihi: 27.10.2010).

Örtük programda öğretmenin ders içerisindeki veya ders dışındaki davranış ve konuşmaları çok önemlidir. Öğretmen öğrencilere sınıf içerisinde konuşma hakkı vermiyorsa, aşırı disiplinli bir şekilde ders işliyorsa; yaratıcı, demokratik, eleştirel düşünebilen öğrenciler yetiştiremez. Örtük programın içeriği her ne kadar demokratik davranış kazandırmaya uygun olsa da, bu içeriği uygulayan öğretmenlerin davranışları ve konuşmaları son derece önemlidir. Öğretmenler örtük olarak öğrencilerinden, diğer öğrencilerle iyi geçinme, ödevleri zamanında yapma, sessiz olma, bağımsız çalışma, öğretmen otoritesine itaat etme, öğretmenin beklentilerine uygun davranma, temiz, tertipli ve düzenli olma, uysal olma, eleştiriyi kabullenme, zamanını iyi değerlendirme, özerk davranma, yaratıcı olma gibi davranışları kazanmalarını isterler. Her kademedeki okulların resmi programları aynı olmasına rağmen, örtük programları farklıdır. Bu durum, sosyal sınıflar arasındaki eşitsizlik farkının açılmasını ve bu şekilde sürüp gitmesini sağlar. Iwan Illich'e göre, “okullarda uygulanan resmi programda orta ve üst sınıfın çıkarlarına hizmet eden ve onların ihtiyaç duyduğu değer ve becerilerden oluşan paket bir örtük program vardır. Örtük program altında ezilen tabakaya mensup yoksul öğrenciler eğitilmekten ziyade kendilerine yabancılaşırlar ve benliklerini kaybederler” (Illich, 2006: 5- 8).

Apple, okulların örtük programlarında toplumsallaşmaya yer verdiklerini, ancak bu toplumsallaşma faaliyetlerinin güçlü ve baskın grupların kontrolü altında olduğunu belirtir. “Çocuklar okullarda baskın ve güçlü sınıfın değerlerine, istek ve beklentilerine uygun olarak düzenlenmiş günlük rutinler,

sosyal kurallar, sosyal norm, değer ve inanışlarla karşı karşıya gelerek veya getirilerek örtük olarak sosyalleştirilirler” (Sarı, 2007: 31). Yine Apple’ a göre okullar, baskın kapitalist sınıfa itaat edecek bir işçi sınıfını oluşturmak için, otoriteye itaat etme, uysal davranma, tertipli ve düzenli olma gibi davranışları öğrencilere kazandırır. “Toplumda baskın sınıfın makbul davranış olarak nitelendirdiği uysallık davranışı okulların gizli programlarıyla sezdirilmeden öğrencilere yerleştirilir” (Apple, 2006: 64- 65). Apple’ a göre “okullar sadece bilginin işlendiği yerler değil, insanların işlendiği, şekillenildiği yerlerdir” (Apple, 2006: 64- 65).

Öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları beden dilleri, jest ve mimikleri, el- kol hareketleri, konuşmaları, isteyerek veya istemeyerek öğrencilerle kurmuş oldukları sözlü veya sözsüz iletişim yolları, öğrencilere örtük olarak etkili davranış kazandırır (Merter; Akbulut, 2010: 44).

Sınıftaki eğitim- öğretim sürecini etkileyen mesajlardan biri de öğrenci ve öğretmen arasındaki hitap şekilleridir. Öğrenciler kendilerine isimleriyle, öğretmenler de kendilerine unvanlarıyla hitap edilmesini isterler. Townsend, üniversitedeki öğretmenlerin kendilerine “doktor” şeklinde hitap edilmesini, öğrencilerin de kendilerine isimleriyle hitap edilmesini istediklerinin belirterek, öğretmenlerin örtük olarak öğrenciler ile kendileri arasına bir seviye farkı koyduklarını belirtmiştir (Townsend, 1995: 2- 5).

Öğretmenlerin davranışları her zaman resmi programa uygun davranışlar olmayabilir. Mesela, resmi program gereği sigaranın zararlarını anlatan bir öğretmen, kendisi sigara içiyorsa, öğrencileri ikilemde bırakır ve öğrenciler öğretmenin anlattıklarına inanmayabilirler. Yani “öğretmenlerin davranışları öğrenci davranışları üzerinde örtük olarak anlattıklarından daha önemlidir” (Glickman, Erişim Tarihi: 14.12.2010).

Sınıf düzeyinde öğrencilerin davranış değiştirmeleri veya yeni kazanımlar elde etmeleri üzerinde öğretmenin ne öğrettiğinden ziyade, nasıl öğrettiği önemlidir. “Bir öğretmen sınıfta demokratik olmanın öneminden bahsederken, sınıfta alınan kararlara öğrencileri katmıyorsa, bu durum öğrencilerde ikilem oluşturur. Çünkü öğretmen anlattığı içerikle demokrasiyi anlatıyordu ama davranışlarıyla da örtük olarak diktatörlüğü anlatmaktadır” (Makedon, 1992).

Öğrenciler hakkında öğretmenlerin ön yargıları da öğrenci ile öğretmen arasında davranış farklılıkları meydana getirir. Öğrencilerin değişik kültürlerden ve etnik yapıdan gelmeleri öğrenci ile öğretmen arasında bariyerlerin konulmasına neden olabilir. Kossak, “Amerika’da, öğretmenlerin standart

Amerikan İngilizcesi konuşmayan öğrencilere daha az not vermeye yöneldiklerini, ayrıca ön sırada oturan ve ana dili konuşan öğrencilere, arka sıralarda oturan azınlık öğrencilerinden daha fazla pozitif yaklaştıklarını” ifade etmiştir (Vang, 2006: 20- 26).

Öğretmenlerin öğrenciler hakkındaki düşünceleri ve öğrencilere karşı olan davranışları, öğrencilerin okula uyumlarını ve akademik başarılarını etkileyebilir. Philip, “Hintli olmayan çocukların kendilerine yapılan “diğerleri” muamelesiyle sınıf iklimine alışamadıklarını, diğer çocukların önünde konuşmaya çekindiklerini, öğretmenin sorduğu sorulara cevap vermek istemediklerini, liderlik rolleri almaktan kaçındıklarını akademik başarılarının düşük olduğunu” tespit etmiştir (Florio and Ruane, Erişim Tarihi: 14.10.2010). Ayrıca Good ve Brophy “öğretmenlerin düşük başarılı öğrencilere, yüksek başarılı öğrencilerden daha farklı davrandıklarını” tespit etmiştir. “Öğretmenler, düşük başarılı öğrencilere cevap vermeleri için az süre tanıma, bu öğrencilere daha az dönüt verme, düşüncelerine nadiren başvurma, onları daha az destekleme, sınıf etkinliklerine daha az katma, onlara daha az pekiştirme gibi davranışlar göstermektedirler” (Vang, 2006: 20- 26).

Okul kültürü de okulda uygulanan örtük programı etkiler. Deal ve Peterson okul kültürünü “vizyon, değerler, inançlar, tutumlar, törenler, seremoniler, hikayeler ve fiziksel sembollerden oluşan bir bütün” olarak tanımlarlar (Jerald, 2006: 1- 8). Her örtük programın kültürel bir yönü vardır. “Okul kuralları, okulun dekoru, öğrenci- öğretmen, öğrenci- yönetim, öğretmen- yönetim arasındaki ilişkiler, öğrenci grupları, klikleri, resmi ve dini törenler, kutlamalar okulun örtük programının kültürel yönünü oluştururlar” (Cornbleth, Erişim Tarihi: 10.12.2010).

Wren’ e göre, okullar arası yarışmalar, açılış ve yılsonu törenleri, okul armaları, üniformaları, okul gezileri, öğrencilerin düzenli davranışları ve notları konusunda bilgilendirilmeleri, ödevler, disiplin kuralları, okul yıllıkları, okul gazeteleri, okul takvimleri okul kültürünü ve örtük programın unsurlarını oluşturur (Wren, 1999: 593- 596).

Örtük program devletin ideolojisinin yeni kuşaklara benimsetilmesinde de etkilidir. Apple’ a göre “örtük program ideolojik bağlantılar içerir. İdeolojik bağlantıların sınıflara nasıl işlendiğini anlayabilmek için bir günlük okul hayatının örtük programına bakmak gerekir” (Apple, 2006: 74- 84). Özellikle “devletin politika ve ideolojisine uygun olmayan düşünce ve davranışların yok edilmesinde örtük programın önemli bir işlevi vardır” (Veznedaroğlu, 2007: 14).

Literatür taramasında Türkiye genelinde örtük programa ilişkin olarak gerçekleştirilen araştırmaların sayıca çok az olduğu tespit edilmiştir. Kavramın ortaya çıkış tarihinin 1968 olduğu düşünüldüğünde bu süre zarfında eğitim sahası için bu kadar önemli bir kavramın gereken ilgiyi görmemiş olmasının önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Bunların birçoğu da örtük programla ilgili unsurlar barındırmalarına rağmen, doğrudan örtük programa gönderme yapmamakta ve nadiren örtük program terimini kullanmaktadırlar.

Konuyla ilgili araştırmalardan bazılarında yer verirse; Helvacıoğlu, 1928 – 1994 tarihleri arasındaki dönemde, ilk ve ortaokullarda okutulan ders kitaplarının cinsiyet rollerini nasıl aktardığını kapsayan nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırmasında ders kitaplarında yer alan metinleri ve görsel unsurları (fotoğraf ve resimleri) analiz etmiştir. Çalışmasını temel eğitimle sınırlamış, bunu da cinsiyete ilişkin rol kalıplarının ağırlıklı olarak bu dönemde verildiği şeklinde açıklamıştır (Helvacıoğlu, 1994: 88- 103).

Arıkan, okullarda örtük programın varlığını tespit etmek üzere nitel bir araştırma yapmıştır. Üniversite öğrencileriyle yüz yüze yaptığı görüşmelerle ilk ve orta öğretimdeki örtük programın varlığına ilişkin durumları tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın bulgularına göre, örtük program katılımcılara, toplumsal sınıf ve cinsiyete ilişkin değerleri aşılama ve bireyler ataerkil ve sınıfçı değerlerin dayatması altında sorunlar yaşayabilmektedir. Okul yöneticilerinin dini ve ideolojik görüşlerinin de katılımcıların yaşamlarını etkiledikleri görülmektedir ki bu da laik ve modern değerlerle çelişmektedir. Bu işleyiş eğitimciler, planlayıcılar ve ebeveynler tarafından ciddiye sorgulanmalı ve demokratik ve uygar yaşamın temel alınmasıyla araştırılmalıdır (Arıkan, 2004: 1- 10).

Temiz, öğretim programlarının sadece okullarda değil medyada da fark edilebileceğini, medyada var olan örtük programların çocukların hayatlarını, davranışlarını hatta hayallerini şekillendirmede okullardaki öğretim programlarından daha etkili olabileceğini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda televizyon programının saf olumlu ya da olumsuz olmadığı ve 'geliştirilmesi' gereği ortaya çıkmıştır. Programın olumlu ve olumsuz boyutlarının olduğu ve geliştirilebileceği ifade edilmiştir (Kuş, 2009: 71).

Anyon, iki alt, iki orta, iki de üst sosyoekonomik düzeydeki altı okulda gözlem ve öğretmen ve öğrencilerle görüşme yaparak, bilgiye ve bilginin edinilmesine ilişkin yaklaşımların, okuldaki örtük programa göre nasıl değişiklikler gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu araştırma sonuçlarında, işçi sınıfı çocuklarının çoğunlukta olduğu alt sosyoekonomik düzeydeki okullarda yürütülen etkinliklerin çoğunun önceden belirlenen prosedürlerin dışına

çıkmadığı ve ezbere dayalı bir öğretimin hâkim olduğu, orta sosyoekonomik düzeydeki okullarda, öğrencilerin “seçme” olanağına nispeten daha fazla sahip oldukları, üst sosyoekonomik düzeydeki seçkin okullarda gerçekleştirilen etkinliklerin ise, genellikle öğrenciler tarafından seçildiği ve yaratıcı çalışmalara dayalı olduğu ortaya konulmuştur (Sarı, 2007, s. 101).

Araştırmamızın konusunu oluşturan beden eğitimi öğretmenlerinin okul içi ve okul dışındaki davranışları; öğrenci davranışları ve öğrencilerin kişisel gelişimleri üzerinde oldukça etkilidir (Uğur, 2006: 84). Beden eğitimi öğretmeni, bir taraftan öğretim programını uygulayan, hem öğretim sürecinin hem de öğrenci ürününün değerlendirilmesini yapan, okul içi ve okul dışı sportif etkinlikleri düzenleyen, törenleri yöneten, öğrencilerle sürekli iletişim içerisinde bulunan öğretmendir (Uğur, 2006: 35).

Beden eğitimi öğretmeni öğrencilere davranışlarıyla örtük olarak sorumluluk alma, yardımlaşma, işbirliği içinde bulunma, düzenli ve tertipli olma, otoriteye saygı duyma, milli duygulara sahip olma, paylaşma gibi bir takım değerleri kazandırır. “Çünkü beden eğitimi öğretmeni, diğer öğretmenlerin ve öğrencilerin gözünde farklı bir konuma sahiptir. Beden eğitimi öğretmeni doğal bir liderdir. Öğrencilerin sportif yeteneklerini geliştiren, öğrencilere sportif değerler kazandıran toplumsal ve kültürel farklılıkları dengeleyen ve onların topluma uyumlarını sağlayan kişidir” (Özyiğit, 1991: 11). Bu anlamda beden eğitimi öğretmenlerinin örtük programı uygulama durumlarının tespit edilmesi, beden eğitimi derslerinin daha etkili ve verimli okutulmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu araştırmada, örtük programın kuramsal temellerinin ortaya konulması ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bu kuramsal temellere uygun örtük programı uygulama durumlarının tespiti yapılmıştır.

Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin ders içi ve ders dışında gerçekleştirdiği örtük davranışlarının, öğrencilere örtük olarak bir takım davranışları kazandırmadaki etkililik düzeyi üzerine odaklanmıştır. Bu nedenle böyle bir konunun incelenmesi ve sonuçlarının ortaya konulması, özellikle beden eğitimi öğretmenlerinin daha etkili ve verimli bir eğitim ve öğretim yapabilmelerinde ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesine katkı sağlaması bakımından önemlidir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim ve öğretim ortamında, örtük olarak öğrencilere ne tür mesajlar ilettiklerinin anlaşılması bakımından da konu önemli bulunmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Malatya ili, merkez ilçeye bağlı, devlet ilköğretim okullarında öğrenim görmekte olan 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 2010- 2011 eğitim öğretim yılında, Malatya ili, merkez ilçesinde bulunan 153 ilköğretim okulunda toplam 72.571 öğrenciden, sayısı 9577 olan, 7. sınıf öğrencisi öğrenim görmektedir. Evreni temsil edecek örneklem seçiminde "Basit Tesadüfi Örnekleme Tekniği" kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Malatya ili merkez ilçeye bağlı devlet ilköğretim okullarında öğrenim gören, 7. sınıfta okuyan, toplam 500 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri; araştırma problemine uygun olarak geliştirilen, Alpha güvenirlik katsayısı 0,68 olan ve toplam varyansın % 21,61'ini açıklayan "35" soruluk 'Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örtük Programı Uygulama Durumlarının Tespiti" anketi ile toplanmıştır. Anketin ilk kısmında kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci kısmında öğrencilerin görüşlerine göre, beden eğitimi öğretmenlerinin örtük davranışlarını, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerle olan örtük iletişimini ve okulun fiziksel yapısının öğrenci davranışları üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmış 31 maddelik sorular yer almaktadır. Anketin "31" maddesi değerlendirmeye alınmıştır. Anketin, hazırlanma sürecinde, daha önceden yapılmış ilgili araştırmalar incelenmiş ve yapılan literatür taraması sonucu öğrencilere yöneltilen soruların taslağı hazırlanmıştır. Taslak haline getirilmiş veri toplama aracıyla yer alan sorulara ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Alınan bilgiler ve karşılıklı görüşmeler sonucu yapılan düzenlemelerde bazı sorular, anlaşılabilir olması için basit ifadelerle tekrar yazılmıştır.

Değerlendirme ölçeğine faktör analizi uygulanarak ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliği madde toplam korelasyonu ve aracın güvenirliği Cronbach Alpha katsayısı ile incelenmiş, geçerlilik, güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Alpha güvenirlik katsayısı 0,68 olarak belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın yüzde 21,61'ini açıklayan iki faktör bulunmuştur. Birinci faktör toplam varyansın yüzde 13,06'sını, ikinci faktör toplam varyansın yüzde 8,55'ini açıklamaktadır. Bu faktörler şunlardır:

1. Faktör: Otoriteye itaat ve uysallık, dakiklik, düzenlilik, işbirliği, sorumluluk alma (faktör yükü: 13,06)

2. Faktör: Toplumsal değerleri kazanma, milli değerleri kazanma, öğrenciyi önem verme (faktör yükü: 8,55)

Soruların faktörlere göre dağılımı şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 1. Faktör Dağılımı

Faktör Adı	Soru Sayısı
1. Faktör	11
2. Faktör	20
TOPLAM	31

Anket uygulanırken daha sağlıklı veri toplanabilmesi için uygulama yapılacak olan okullara araştırmacı bizzat gitmiş, anketlerin cevaplanmasını beklemiş ve anketleri elden toplamıştır.

Bulgular ve Tartışma

Birinci Faktöre İlişkin Bulgular ve Tartışma

1. Otoriteye İtaat ve Uysal Olma

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmeninin, derse spor kıyafetiyle gelmeyen öğrenciyi karşı davranış durumu

5. Soru	f (frekans)	% (yüzde)
Derse almaz, yok yazar	28	5,6
Eksi puan olarak değerlendirir	172	34,4
Derse alır, fakat ders faaliyeti yaptırmaz	100	20
Bir dahaki derse getirin, der hiçbir şey yapmaz	200	40
TOPLAM	500	100

Tablo 2' ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 5,6'sının derse spor kıyafeti ile gelmeyen öğrenciyi yok yazarak derse almadığı, % 34,4'nün eksi puan olarak değerlendirdiği, % 20'sinin derse alıp ancak ders faaliyeti yaptırmadığı, % 40'ının da bir dahaki sefere getirin dediği görülmektedir. Bu bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin bir bölümü (%60), derse spor kıyafetiyle gelmeyen öğrencilere eksi puan verme, yok yazma, ders faaliyetine almama gibi cezalarla, örtük olarak "kurallara uyun" mesajını sert bir şekilde verdikleri anlaşılmaktadır. Buna karşılık beden eğitimi öğretmenlerinin % 40'ının da "spor kıyafetlerinizi bir dahaki derse getirin" diyerek "kurallara

uyun” mesajını öğrencilere daha yumuşak bir şekilde verdikleri ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler, beden eğitimi dersinde kıyafet getirmemek için, kıyafetinin yırtık, kirli, küçük ya da yıkanmış olduğunu öne sürmektedirler. Bu durum, öğretmenin öğrenciyi yok yazma, derse almama, ceza verme gibi bir takım uygulamalarda bulunmasına neden olmaktadır. Böylece öğretmenler, öğrencilere beden eğitimi dersine kıyafet getirmenin bir kural olduğunu, bu tür örtük davranışlarla kavratmaktadırlar.

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenin, öğrencilere disiplinsiz davranışlarından dolayı ceza verme durumu

6. Soru	f	%
Evet	288	57,6
Hayır	212	42,4
TOPLAM	500	100

Tablo 3’e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 57,6’sının öğrencilere disiplinsiz davranışlarından dolayı ceza verdiği, % 42,4’nün ise ceza vermediği görülmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri, örtük olarak öğrencilere, “otoriteye itaat ediniz, disiplinli olunuz” gibi mesajlar vermektedirler.

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenin, derste öğrencinin en çok hangi davranışını beğendiği durumu

13. Soru	f	%
Uslu, sessiz olma, uysal olma	354	70,8
Öğretmene karşı gelmeme	73	14,6
Öğretmenin görüşlerine itiraz etmeme	73	14,6
TOPLAM	500	100

Tablo 4’e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin derste öğrencilerin en çok hangi davranışını beğendiği sorusuna, öğrencilerin % 70,8’inin uslu, sessiz olma, uysal olma, % 14,6’sının öğretmene karşı gelmeme, % 14,6’sının öğretmenin görüşüne itiraz etmeme cevaplarını verdikleri anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenleri en çok uslu, sessiz, uysal öğrenciyi sevmektedirler. Bu durumda beden eğitimi öğretmenlerinin “ öğretime karşı gelmeyin, sessiz olun” mesajını örtük olarak verdiği anlaşılmaktadır.

2. Dakik Olma

Tablo 5. Beden eğitimi öğretmeninin derslere zamanında başlama durumu

8. Soru	f	%
Her zaman	327	65,4
Zaman zaman	172	34,4
Hiçbir zaman	1	0,2
TOPLAM	500	100

Tablo 5'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 65,4'ünün her zaman derse zamanında başladığı, % 34,4'ünün zaman zaman başladığı, % 0,2'sinin hiç bir zaman zamanında başlamadığı görülmektedir. Öğretmenlerin % 65,4 oranında derslerine tam zamanında başlamaları, örtük davranış açısından önemlidir ve olumlu bir göstergedir. Bu öğretmenler, derslerine tam zamanında başlayarak öğrencilere örtük olarak "dakik olma, düzenli olma, kurallara uyma" davranışlarını kazandırmaya çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 6. Beden eğitimi öğretmeninin derse geç gelen öğrenciye karşı davranış durumu

9. Soru	f	%
Geç kaldığı için derse almaz, yok yazar	21	4,2
İzin kâğıdı alıp derse gelmesini söyler.	214	42,8
Geç kaldığı için ceza verir, sonra derse alır.	50	10
Hiçbir şey yapmaz, sırana geç, der.	215	43
TOPLAM	500	100

Tablo 6'ya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 4,2'sinin geç kaldığı için öğrencileri derse almadığı, % 42,8'inin izin kâğıdı alıp derse gelmesini söylediği, % 10'unun geç kaldığı için ceza verip sonra derse aldığı, % 43'ünün de hiçbir şey yapmayarak sırana geç dedikleri görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 85,8'i öğrenciyi derse alarak herhangi bir yaptırımda bulunmamakta ya da öğrenciye izin kâğıdı alıp derse gelmesini söylemektedirler. Bu bulguya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin önemli bir kısmı, derse geç gelen öğrencileri okul idaresinden izin kâğıdı aldıktan sonra derse aldıklarını göstermektedir. Bu öğretmenler, öğrencileri okul idaresine göndermekle örtük olarak "siz dakiklik kuralına uymadınız, bunun için ben sizi derse almak istemiyorum, ancak okul idaresi size izin verirse derse katılabilirsiniz" mesajını verirken, diğer önemli bir kısım öğretmen ise, öğrenciye hiçbir yaptırım uygulamadan doğrudan derse almaktadır. Bu öğretmenler de örtük olarak "derse geç gelseniz de ben sizi derse alırım"

mesajını öğrencilere vermek suretiyle, öğrencilerde dakiklik davranışının kazanılmamasına sebep olmaktadır.

3. Düzenli ve Tertipli Olma

Tablo 7. Beden eğitimi öğretmenin spor odasını düzenli tutma durumu

10. Soru	f	%
Her zaman	379	75,8
Zaman zaman	108	21,6
Hiçbir zaman	13	2,6
TOPLAM	500	100

Tablo 7' ye göre, öğrencilerin, beden eğitimi öğretmenlerinin spor odasını düzenli tutmaları ile ilgili soruya, % 75,8'inin her zaman, % 21,6' sının zaman zaman, % 2,6' sının hiçbir zaman cevabını verdikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu odalarını temiz, düzenli tutarak, öğrencilere tertipli olma, temiz ve düzenli olma konularında örtük olarak "düzenli ve tertipli olunuz" mesajını vermektedirler. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu olumlu davranışları sonucunda öğrenciler, örtük olarak "düzenlilik ve tertiplilik" davranışını kazanmaktadır.

Tablo 8. Beden eğitimi öğretmenin ders bittikten sonra el- yüz yıkama ve kıyafet değiştirme gibi temizlik ve tertip kurallarına önem verme durumu

11. Soru	f	%
Her zaman	300	60
Zaman zaman	138	27,6
Hiçbir zaman	62	12,4
TOPLAM	500	100

Tablo 8'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin ders bittikten sonra el- yüz yıkama, kıyafet değiştirme gibi temizlik ve tertip kurallarına % 60'ının her zaman önem verdiği, % 27,6'sının zaman zaman önem verdiği, % 12,4'ü hiçbir zaman önem vermediği görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, ders bittikten sonra el- yüz yıkama ve diğer temizlik kurallarına uyulmasına önem vermektedir. Beden eğitimi öğretmenleri bu davranışları ile öğrencilerine "temiz ve düzenli olma kurallarına uyun" mesajını vermektedirler.

Tablo 9. Beden eğitimi öğretmeninin spor kulübü çalışmalarını düzenli bir şekilde yapma durumu

12. Soru	f	%
Her zaman	315	63
Zaman zaman	150	30
Hiçbir zaman	35	7
TOPLAM	500	100

Tablo 9'a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin spor kulübü çalışmalarını, % 63'ünün her zaman düzenli yaptığı, % 30'unun zaman zaman düzenli yaptığı, % 7'sinin hiçbir zaman düzenli yapmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, beden eğitimi öğretmenlerinin % 63'ünün spor kulübü çalışmalarını düzenli bir şekilde yaparak, öğrencilere örtük olarak düzenli olma davranışını kazandırmaktadır.

4. İşbirliği İçinde Olma

Tablo 10. Beden eğitimi öğretmeninin derste grup çalışmalarına yer verme durumu

14. Soru	f	%
Her zaman	177	35,4
Zaman zaman	254	50,8
Hiçbir zaman	69	13,8
TOPLAM	500	100

Tablo 10'a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 35,4'ünün her zaman derste grup çalışmalarına yer verdiği, % 50,8'inin zaman zaman yer verdiği, % 13,8'inin hiçbir zaman yer vermediği anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenleri genellikle dersin işlenişinde grup çalışmalarına yer vermektedir. Böylece öğrencilerin örtük olarak, "işbirliği içinde bulunma, sorumluluk alma davranışları" kazanmalarını sağlamaktadır. İşbirliği içerisinde çalışan öğrenciler bağımsız hareket etmeyi, liderlik yapmayı, cinsiyet rollerine uygun davranmayı, toplumsal sınıflara ait olan davranışları öğrenmeyi, birbirlerine karşı saygı duymayı ve hoşgörülü davranmayı öğrenirler.

Tablo 11. Beden eğitimi öğretmeninin öğrencilerle birlikte, okul bahçe ve çevre düzenlemesi yapma durumu

15. Soru	f	%
Her zaman	126	25,2
Zaman zaman	236	47,2
Hiçbir zaman	138	27,6
TOPLAM	500	100

Tablo 11'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 25,2'sinin her zaman öğrencilerle birlikte okul bahçe ve çevre düzenlemesi yaptığı, % 47,2'sinin zaman zaman yaptığı, % 27,6'sının hiçbir zaman yapmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerle birlikte zaman zaman bahçe ve çevre düzenlemeleri yapmaları örtük olarak, öğrencilerde çevre bilinci oluşturma, çevreyi koruma ve geliştirme, işbirliği içinde bulunma ve sorumluluk alma davranışlarını kazandırmaktadır.

5. Sorumluluk Alma

Tablo 12. Beden eğitimi öğretmeninin derste görev dağılımı yapma durumu

16. Soru	f	%
Her zaman	189	37,8
Zaman zaman	244	48,8
Hiçbir zaman	67	13,4
TOPLAM	500	100

Tablo 12' ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 37,8'inin her zaman derste görev dağılımı yaptığı, % 48,8'inin zaman zaman yaptığı, % 13,4'ünün hiçbir zaman yapmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenleri (% 86,6 oranında) her zaman ve zaman zaman derste görev dağılımı yapmakla, örtük olarak öğrencilerin işbirliği içinde bulunmalarını ve sorumluluk duygularının gelişmesini sağlamaktadırlar.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

1. Toplumsal Değerleri Kazandırma

Tablo 13. Beden eğitimi öğretmeninin sınav sonuçlarına itiraz edilmesine ilişkin davranış durumu

7. Soru	f	%
İtiraz etme hakkımızı engeller.	194	38,8
Olumlu karşılar.	306	61,2
TOPLAM	500	100

Tablo 13'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 38,8'inin öğrencilerin sınav sonuçlarına itiraz hakkını engellediği, % 61,2'sinin de olumlu karşıladığı görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 61,2'si, sınav sonuçlarına itiraz edilmesini olumlu karşılayarak, öğrencilerine adaletli davranma mesajı ile birlikte örtük olarak "ben sizi çok seviyorum, size değer veriyorum" mesajını da vermektedir.

Tablo 14. Beden eğitimi öğretmeninin dersin işlenişinde kız ve erkek öğrencilere ayrı uygulamalar yaptırması durumu

18. Soru	f	%
Her zaman	128	25,6
Zaman zaman	171	34,2
Hiçbir zaman	201	40,2
TOPLAM	500	100

Tablo 14' e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 25,6'sının dersin işlenişinde kız ve erkek öğrencilere her zaman ayrı uygulamalar yaptırdığı, % 34,2'sinin zaman zaman yaptırdığı, % 40,2'sinin hiçbir zaman yaptırmadığı görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 40,2'sinin derslerde kız ve erkek öğrencilerin birlikte uygulayacağı çalışmalar yaptırdığı, cinsiyet ayrımı gözetmeden dersini işlediği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle beden eğitimi öğretmenleri örtük olarak öğrencilere "hepinizi önemsiyorum, hepinize değer veriyorum" ve "cinsiyet ayrımı yapmıyorum" mesajını vermektedirler.

Tablo-15. Beden eğitimi öğretmeninin sportif aktivitelerde başarılı olan öğrencileri ödüllendirme durumu

20. Soru	f	%
Her zaman	111	22,2
Zaman zaman	242	48,4
Hiçbir zaman	147	29,4
TOPLAM	500	100

Tablo 15'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 22,2'sinin, sportif aktivitelerindeki başarılarından dolayı öğrencilerini her zaman ödüllendirdikleri, % 48,4'ünün zaman zaman ödüllendirdikleri ve % 29,4'ünün de hiçbir zaman ödüllendirmedikleri görülmektedir. Bu durumda beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir kısmı, zaman zaman ve her zaman sportif başarı sağlayan öğrencileri ödüllendirerek, diğer öğrencilere "siz de başarılı olunuz" mesajını vermektedirler. Bu mesajla öğrenciler, daha başarılı olmaya teşvik edilmektedirler. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin bu davranışı, öğrenciler arasında rekabet ortamı da yaratmaktadır. Bu durumda öğrenciler örtük olarak "başarılı olma" mesajının yanında, "rekabet etme" mesajını da baskın olarak almaktadırlar.

Tablo 16. Beden eğitimi öğretmeninin, okul takımlarının sportif yarışmalarda kazandıkları madalya ve kupaları sergileme durumu

21. Soru	f	%
Evet	370	74
Hayır	130	26
TOPLAM	500	100

Tablo 16' ya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 74'ünün sportif yarışmalarda kazanılan madalya ve kupaları sergilediği, % 26'sının madalya ve kupaları sergilemediği görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilerin müsabakalarda kazandığı kupa ve madalyaları sergilemektedir. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere "sizi önemsiyorum, size değer veriyorum, başarılarınızı destekliyorum", "başarılı olmanızı istiyorum" mesajlarını vermektedirler. Ayrıca böyle bir davranışla diğer öğrencilere "siz de okul takımlarında yer alıp başarılı olursanız, sizlerin de madalya ve kupalarını sergilerim" mesajını vermekte ve diğer öğrencilerin sportif yarışmalara katılmalarını teşvik etmektedirler.

Tablo 17. Beden eğitimi öğretmeninin not verme durumu

22. Soru	f	%
Sporculara daha yüksek not verir.	77	15,4
Genel ders başarısı yüksek olan Öğrencilere daha yüksek not verir.	54	10,8
Herkese hak ettiği notu verir.	369	73,8
TOPLAM	500	100

Tablo 17' ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 15,4'ünün sporculara daha yüksek not verdiği, % 10,8'inin genel ders başarısı yüksek olan öğrencilere daha yüksek not verdiği, % 73,8'inin herkese hak ettiği notu verdiği anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 73,8'i, öğrencilerin sporculuk ve başarı durumlarına itibar etmeksizin, öğrencilere hak ettikleri notu vermektedirler. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere örtük olarak, "eşit ve adaletli davranıyorum" mesajını vermekte ve toplumun ön gördüğü değerlerden olan eşit ve adaletli olma davranışını öğrencilere kazandırmaktadırlar.

2. Milli Değerleri Kazandırma

Tablo 18. Beden eğitimi öğretmeninin okul içi İstiklal Marşı törenlerinde bulunma durumu

23. Soru	f	%
Evet	454	90,8
Hayır	46	9,2
TOPLAM	500	100

Tablo 18' e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 90,8'inin İstiklal Marşı törenlerinde bulunduğu, % 9,2'sinin İstiklal Marşı törenlerinde bulunmadığı görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 90,8'i, İstiklal Marşı törenlerine katılarak okul kültürünün oluşumunda var olan değerlerin öğrenci gözünde pekişmesini sağlamaktadırlar. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere, örtük olarak "İstiklal Marşı önemlidir" mesajını vermekte ve öğrenciler de bu mesajı doğru algılayarak "milli değerlere önem verme" davranışını kazanmaktadırlar.

Tablo 19. Beden eğitimi öğretmeninin İstiklal Marşı törenlerinde kendisine çeki- düzen verme durumu

24. Soru	f	%
Her zaman	404	80,8
Zaman zaman	77	15,4
Hiçbir zaman	19	3,8
TOPLAM	500	100

Tablo 19' a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin İstiklal Marşı törenlerinde % 80,8'inin her zamanü % 15,4'ünün zaman zaman ve % 3,8'inin de hiç bir zaman kendilerine çeki- düzen vermedikleri anlaşılmaktadır. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin % 80,8 gibi önemli bir çoğunluğunun, İstiklal Marşı törenlerinde kendilerine çeki- düzen vererek, öğrencilere İstiklal Marşına saygı duymaları için rol- model olma davranışını sergilemektedirler. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere örtük olarak, milli değerlerimizin önemli olduğu mesajını iletmektedirler.

Tablo 20. Beden eğitimi öğretmeninin derslerde devlet büyüklerinin sporla ilgili görüşlerini anlatma durumu

25. Soru	f	%
Her zaman	101	20,2
Zaman zaman	248	49,6
Hiçbir zaman	151	30,2
TOPLAM	500	100

Tablo 20'ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 20,2'sinin her zaman derslerde devlet büyüklerinin sporla ilgili görüşlerini anlattıkları, % 49,6'sının zaman zaman anlattıkları, % 30,2'sinin hiçbir zaman anlatmadıkları görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenleri, devlet büyüklerinin sporla ilgili görüşlerini zaman zaman ya da nadiren öğrencilere anlattıkları görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri, uygun zamanlarda öğrencileri, devlet büyüklerinin spora verdikleri önem ve sporla ilgili görüşleri hakkında bilgilendirmekle, örtük olarak devlet büyüklerine saygı duyma ve onların farkında olma davranışını öğrencilere kazandırmaktadırlar.

3. Öğrenciye Önem Verme

Tablo 21. Beden eğitimi öğretmeninin öğrencilere öğüt verme durumu

17. Soru	f	%
Her zaman	189	37,8
Zaman zaman	244	48,8
Hiçbir zaman	67	13,4
TOPLAM	500	100

Tablo 21'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 37,8'inin her zaman öğrencilere öğüt verdiği, % 48,8'inin zaman zaman öğüt verdiği, % 13,4'ünün hiçbir zaman öğüt vermediği görülmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin % 86,6'sı gibi büyük bir çoğunluğu öğrencilere her zaman ve zaman zaman öğüt vermektedir. Böylece beden eğitimi öğretmenleri öğüt vermekle, örtük olarak öğrencilerin sosyalleşmelerini sağlamakta, onlara ahlak kurallarını öğretmekte ve bir takım değerleri aktarmaktadırlar. Bunu yaparken de öğrencilere örtük olarak "ben size değer veriyorum, sizi önemsiyorum" mesajını vermektedirler.

Tablo 22. Beden eğitimi öğretmeninin okuldaki etkinliklerde görev dağılımı yaparken başarılı öğrencilere öncelik verme durumu

19. Soru	f	%
Her zaman	100	20
Zaman zaman	194	38,8
Hiçbir zaman	206	41,2
TOPLAM	500	100

Tablo 22'ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 20'sinin her zaman görev dağılımı yaparken başarılı öğrencilere öncelik verdiği, % 38,8'inin zaman zaman öncelik verdiği, % 41,2'sinin hiçbir zaman öncelik vermediği anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 58,8'i her zaman ve zaman zaman okuldaki sportif etkinliklerde ve ders etkinliklerinde görev dağılımı yaparken, başarılı öğrencilere öncelik vermektedir. Bu davranışlarıyla beden eğitimi öğretmenleri, örtük olarak "çalışkan öğrenciler benim için çok değerlidir" mesajını vermektedirler. Beden eğitimi öğretmenlerinin % 41,2'si de başarılı, tembel, kız, erkek gibi öğrenci ayırımı yapmadan, öğrencilerine dengeli bir şekilde görev dağılımı yaparak, tüm öğrencileri başarı için teşvik etmektedir. Dolayısıyla örtük olarak, öğrenciye "hepiniz önemlisiniz, değerlisiniz" mesajını vermektedir.

Tablo 23. Beden eğitimi öğretmenin, dönem başında, dersin işlenişi ile ilgili kuralları belirlerken öğrencilerin görüşlerini alma durumu

26. Soru	f	%
Her zaman	215	43
Zaman zaman	217	43,4
Hiçbir zaman	68	13,6
TOPLAM	500	100

Tablo 23'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 43'ünün her zaman dönem başında dersin kurallarını belirlerken öğrencilerin görüşlerini aldıkları, % 43,4'ünün zaman zaman öğrencilerin görüşlerini aldıkları, % 13,6'sının hiçbir zaman öğrencilerin görüşlerini almadıkları görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla, dönem başında dersin kurallarını belirlerken öğrencilerin görüşlerini almaktadırlar. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri, sınıf içi kuralların belirlenmesinde öğrencilerin de görüşlerini alarak, öğrencilerine örtük anlamda "siz benim için önemlisiniz, size değer veriyorum" mesajını vermekte ve öğrencilerin belirlenmiş olan kuralları daha rahat uygulamasını ve istenmeyen davranışların ders esnasında asgariye indirilmesini sağlamış olmaktadır.

Tablo 24. Beden eğitimi öğretmenin öğrencilerini, sporla ilgili konularda, okulun spor panosuna şiir, resim, yazı vb. gibi faaliyetlerde bulundurma durumu

27. Soru	f	%
Her zaman	138	27,6
Zaman zaman	192	38,4
Hiçbir zaman	170	34
TOPLAM	500	100

Tablo 24' e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 27,6'sının her zaman öğrencilerin spor panosuna yazı, resim, şiir yapma- yazma gibi faaliyetlerde bulundurduğu, % 38,4'ünün zaman zaman faaliyette bulundurduğu, % 34'ünün hiçbir zaman faaliyette bulundurmadığı görülmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, her zaman ve zaman zaman beden eğitimi ve sporla ilgili konularda, öğrencilere makale, yazı, şiir vb. yazma- araştırma gibi faaliyetlerde bulundurup, bu faaliyetlerin panoya asılmasını sağlayarak, bu öğrencilerin ve okuldaki diğer öğrencilerin beden eğitimi ve spor hakkında bilgilenmelerini sağlamakta ve öğrencilerine, dersine ne derece önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca beden

eğitimi ve spor dersinin önemini de vurgulamış olmaktadır. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmeni öğrencilere örtük olarak "ben size değer veriyorum" ve "dersime de önem veriyorum" mesajlarını vermektedir.

Tablo 25. Beden eğitimi öğretmenin derste gösterdiğini öğrenciler anlamadığında, öğrencilere tepki verme durumu

28. Soru	f	%
Gözleriyle sert sert bakar.	61	12,2
Alay eder. (Geri zekâlı, anlamadın mı gibi)	71	14,2
Normal karşılar, gülümser ve tekrar gösterir.	368	73,6
TOPLAM	500	100

Tablo 25' e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrencilerin gösterdiğini anlamadığında verdikleri tepki olarak, öğrencilerin cevaplarına göre; % 12,2'sinin gözleriyle sert sert baktığı, % 14,2'sinin alay ettiği, % 73,6'sının normal karşılayıp, gülümseyip tekrar gösterdiğini anlaşılmaktadır. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, gösterdiğini anlamayan öğrenciye, üzücü, kırıcı, aşağılayıcı tavırda olumsuz bir tepki vermeden, anlaşılmayan konuyu tekrar göstermektedir. Bu davranış öğrencide, öğretmen tarafından önemsendiği, öğretmenle tekrar olumlu bir iletişim kurabileceği mesajını oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenler, öğrencilerine örtük olarak "sizi önemsiyorum, size değer veriyorum" mesajını vermektedirler.

Tablo 26. Beden eğitimi öğretmenin ders dışı bir soru sorulduğunda öğrenciye tepki verme durumu

29. Soru	f	%
Konumuzla ne alakası var der, kızar.	118	23,6
Daha oraya gelmedik, sonra anlatırım, der.	174	34,8
Tamam, anlatayım, der.	208	41,6
TOPLAM	500	100

Tablo 26' ya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin ders dışı bir soru sorduğunda tepki verme durumu ile ilgili, öğrencilerin verdikleri cevaplara göre, % 23,6'sının konumuzla ne alakası var deyip kızdığı, % 34,8'inin daha oraya gelmedik, sonra anlatırım, dediği, % 41,6'sının tamam anlatayım, dediği anlaşılmaktadır. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 41,6'sı hemen, % 34,8'i de daha sonra, öğrencilerin isteklerini göz önüne alarak, ders dışı bir konu sorduklarında anlatmaya özen göstermektedir. Dolayısıyla

öğretmen örtük olarak, öğrencilerine demokratik davranış sergileyerek “Sizi seviyorum, size değer veriyorum” mesajını vermektedir. Böylece, beden eğitimi öğretmenlerinin % 41,6’sı, öğrencilerin ders esnasında her türlü konuda soru sormalarına izin vererek, onların daha yaratıcı, demokratik, aktif, eleştirel düşüncelerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. % 23,6’sı ise öğrencinin ders esnasında başka konularla ilgili soru sormasına kızarak kendi otoritesini göstermeye çalışmakta ve “sınıf içerisindeki otorite benim, itaat edilecek kişi benim” mesajını öğrencilere göndermektedir ve öğrenciye vakti geldiği zaman soru yöneltmesi için örtük olarak “kurallara uyun” mesajını da iletmektedir.

Tablo 27. Beden eğitimi öğretmenin derste yiyecek, içecek gibi gıda maddeleri tüketme durumu

30. Soru	f	%
Her zaman	28	5,6
Zaman zaman	59	11,8
Hiçbir zaman	413	82,6
TOPLAM	500	100

Tablo 27’ ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 5,6’sının her zaman derste yiyecek, içecek gibi gıda maddeleri tükettiği, % 11,8’inin zaman zaman tükettiği, % 82,6’sının hiçbir zaman tüketmediği görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu hiçbir zaman ders esnasında yiyecek, içecek gibi gıda maddeleri tüketmemektedir. Ayrıca tüm öğretmenler gibi beden eğitimi öğretmenleri de, ders esnasında öğrencilerin yiyecek, içecek gibi gıda maddelerini tüketmelerini kural gereği istemezler. Kendisi de bu kurala uyarak, öğrencilerine örtük olarak “dersime ve size değer veriyorum, sizi önemsiyorum” mesajını iletmektedir.

Tablo 28. Beden eğitimi öğretmenin, beden eğitimi dersini matematik, coğrafya vs. gibi başka ders öğretmenlerine tahsis etme durumu

31. Soru	f	%
Evet	70	14
Hayır	430	86
TOPLAM	500	100

Tablo 28’ e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 14’ünün dersini başka ders öğretmenlerine verdiği, % 86’sının dersini başka ders öğretmenlerine vermediği görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu dersini başka ders öğretmenlerine

vermemektedir. Böylece beden eğitimi öğretmeni bu davranışı ile öğrencilerine dersinin önemli olduğunu göstermekte ve örtük olarak öğrencilerine “Size ve dersime önem veriyorum, değer veriyorum” mesajını iletmektedir.

Tablo 29. Beden eğitimi öğretmenin okul bahçesinde voleybol vb. saha çizimi, oyun çizgileri gibi sportif mekânlar yapma durumu

32. Soru	f	%
Her zaman	28	5,6
Zaman zaman	59	11,8
Hiçbir zaman	413	82,6
TOPLAM	500	100

Tablo 29’ a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 5,6’sının her zaman okul bahçesinde saha çizimi, oyun çizgileri gibi mekânlar yaptığı, % 11,8’inin zaman zaman yaptığı, % 82,6’sının hiçbir zaman yapmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu okul bahçesinde saha çizimleri, oyun çizgileri gibi mekânlar oluşturmamaktadır. Bu durum, beden eğitimi öğretmenlerinin % 5,6’sının okul bahçesinde, dersinin gereği olan saha çizimi, oyun çizgileri gibi mekânlar oluşturduğunu göstermekte, bu da genelde beden eğitimi öğretmenlerinin ders faaliyetlerini çoğaltmada istekli olmadığını, dersine o kadar önem vermediğini ya da okulun bahçesinde hali hazırda bu tür çizimler olabileceğini göstermektedir.

Tablo 30. Beden eğitimi öğretmenin okul dışı saha, araç ve gereçlerden, öğrencileri yararlandırma durumu

33. Soru	f	%
Her zaman	215	43
Zaman zaman	202	40,4
Hiçbir zaman	83	16,6
TOPLAM	500	100

Tablo 30’ a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 43’ünün her zaman okul dışı saha, araç ve gereçlerden yararlandığı, % 40,4’ünün zaman zaman yararlandığı, % 16,6’sının hiçbir zaman yararlandırmadığı görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerini okul dışı saha, araç ve gereçlerden faydalandırmaktadır. Böylece öğretmenler, öğrencilerin spor yapma imkânlarını daha geniş tutarak, onların sosyal, bedensel ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla

öğretmenler öğrencilerine örtük olarak "Sizi önemsiyorum, size değer veriyorum" mesajını vermektedirler.

Tablo 31. Beden eğitimi öğretmenin öğrencilere hitap etme durumu

34. Soru	f	%
İsimlerimizle hitap eder.	226	45,2
Hey, hişt gibi kaba kelimelerle ifade eder	33	6,6
Yavrum, kızım, oğlum şeklinde hitap eder.	241	48,2
TOPLAM	500	100

Tablo 31'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 45,2'sinin öğrencilere isimleriyle hitap ettiği, % 6,6'sını hey, hişt gibi kaba ifadelerle hitap ettiği, % 48,2'sinin yavrum, kızım, oğlum şeklinde hitap ettiği görülmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin % 45,2'si öğrencilere isimleriyle, % 48,2'si de yavrum, kızım, oğlum gibi ifadelerle hitap etmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere kaba sözlerle hitap etmeden, demokratik iletişim formlarını kullanarak, değerli olduklarını, önemli olduklarını onlara hissettirmektedirler. Bu davranışıyla öğretmen, örtük olarak öğrencilere " size değer veriyorum, sizi önemsiyorum ve seviyorum" mesajlarını vermektedir. Böylece öğrencilerin kendilerini değerli hissederek çevrelerindeki insanlarla sağlıklı iletişim kurmalarını sağlamaktadır.

Tablo 32. Beden eğitimi öğretmenin "lütfen, rica ederim, teşekkür ederim" gibi kelimeleri kullanma durumu

35. Soru	f	%
Her zaman	205	41
Zaman zaman	237	47,4
Hiçbir zaman	58	11,6
TOPLAM	500	100

Tablo 32' ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin % 41'inin her zaman öğrencilerine "lütfen, teşekkür ederim, rica ederim" gibi kelimeleri kullandığı, % 47,4'ünün zaman zaman kullandığı, % 11,6'sının hiçbir zaman kullanmadığı görülmektedir. Buna göre, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu öğrencilerine lütfen, rica ederim, teşekkür ederim gibi kelimeleri sık sık kullanmaktadır. Bu da öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimde, karşılıklı güven, değer verme, saygı ve hoşgörü atmosferi oluşturmaktadır. Ayrıca, öğretmenin sınıf içinde ve dışında öğrencilerine söylediği teşekkür ederim, rica ederim gibi sözler, öğrencilere de nezaket içerisinde davranma alışkanlığı

kazandıracaktır. Böylece beden eğitimi öğretmeni öğrencilerine lütfen, teşekkür ederim, rica ederim gibi kelimeleri kullanırken, örtük olarak "size değer veriyorum, sizi önemsiyorum" mesajını iletmektedir.

Sonuç

Beden eğitimi öğretmenleri büyük çoğunlukla, beden eğitimi derslerinin öğretim esnasında, öğrencilerin disiplinsiz davranışlarını cezalandırmak suretiyle örtük olarak öğrencilere, "öğretmenin otoritesine itaat ediniz, disiplinli olunuz, kurallara uyunuz, aksi takdirde cezalandırılırsınız ve başarısız olursunuz" mesajını vermektedirler. Ayrıca öğretmenler ders içerisinde "öğretmeninize itiraz etmeyiniz, öğretmeninize karşı gelmeyiniz" gibi sözlerle öğrencilere örtük olarak "uysal olunuz" mesajını vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla, derslerine zamanında girmekle ve çıkmakla öğrencilere örtük olarak "dakik olunuz" mesajını vermektedirler. Ayrıca öğretmenler spor sahalarını ve spor odalarını tertipli ve düzenli tutarak, spor kulübü çalışmalarını düzenli bir şekilde yaparak öğrencilerine "tertipli olunuz, düzenli olunuz" mesajını örtük olarak vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla, ders esnasında grup çalışmalarına yer vererek, derslerde ve spor müsabakalarında görev dağılımı yaparak, öğrencilere örtük olarak "kendi aranızda iş birliği yapınız, sorumluluk alınız, hoşgörülü olunuz, liderlik özelliklerinizi geliştiriniz" mesajlarını vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla, öğrencilere eşit davranarak, sporcu öğrencilerle sporcu olmayan öğrenciler arasında ayırım yapmayarak, sınav sonuçlarına yapılan itirazları kabul ederek, ders etkinliklerinde kız ve erkek öğrencilere eşit davranarak, öğrencilere "kız ve erkek arasında hiç bir fark yoktur", "hepinizi önemsiyorum ve hepinize değer veriyorum", "cinsiyet ayırımı yapmıyorum", "hepinize eşit ve adaletli bir şekilde davranıyorum" mesajlarını örtük olarak vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, sportif alanda başarı sağlayan öğrencileri ödüllendirerek örtük olarak "başarılı olunuz" mesajının yanında "rekabet ediniz" mesajını da vermektedirler. Örtük olarak kazandırılmak istenen "rekabet etme" mesajı, resmi program ile kazandırılması gereken davranışlarla örtüşmemektedir. Bu sonuç örtük program ile resmi programın zıtlaştığını gösterir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilerin spor müsabakalarında kazandıkları kupa ve madalyaları sergilemekle, “sizi önemsiyorum, değer veriyorum, başarılı olmanızı istiyorum” diyerek diğer öğrencilere örtük mesajlar vermektedirler. Aynı zamanda beden eğitimi öğretmenleri, bu davranışları ile örtük olarak öğrencilerde “aidiyet duygusu” kazanmalarını da amaçlamaktadırlar. Böylece beden eğitimi öğretmenleri, bu davranışlarla okul kültürünün oluşmasına da katkıda bulunmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, ders uygulamalarında kız ve erkek öğrencilere ayrı ayrı uygulamalar yaptırmak suretiyle öğrencilere, erkekler ve kızlar arasında “cinsiyet farkı vardır” mesajını vermektedirler. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu örtük mesajı, resmi programla uyusmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, milli bayramlara, kurtuluş günlerine ve istiklal marşı törenlerine katılmaktadırlar. Beden eğitimi öğretmenleri bu davranışlarıyla öğrencilere, “milli değerlere önem veriniz, istiklal marşı törenlerine katılınız” mesajlarını örtük olarak vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, Atatürk gibi devlet büyüklerinin sporla ilgili görüşlerini öğrencilere anlatarak “devlet büyüklerimiz spora ne kadar önem vermişler, bunun farkında olunuz” mesajını örtük olarak öğrencilere vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri büyük bir çoğunlukla, öğrencilerine öğüt vererek bir takım değerleri ve ahlaki kuralları aktarmaktadırlar. Bu davranışlarıyla öğretmenler, “ahlak kurallarına uyunuz, toplumsal değerleri kazanınız” mesajının yanında, “ben size önem veriyorum” mesajını da vermektedirler. Ayrıca beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla ders etkinliklerinde çalışkan ve başarılı öğrencilere önem vererek, örtük bir biçimde öğrencilere “çalışkan olunuz, çalışkan öğrenci benim için oldukça önemlidir” mesajlarını da vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri büyük bir çoğunlukla, dersinin kurallarını belirlerken öğrencilerin görüşlerine başvurması, beden eğitimi ile ilgili konularda makale, yazı, şiir yazmalarını, araştırma yapmalarını istemesi, örtük olarak öğrencilere “ben size önem veriyorum”, “siz benim için önemli ve değerlisiniz” mesajlarını vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla, dersi anlamayan ya da öğrenme zorluğu çeken öğrencilere kırıncı davranmayarak, konuyu tekrar anlatarak, öğrencilere örtük olarak “ben size önem veriyorum” mesajını vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, ders esnasında yiyecek içecek gibi gıda maddeleri tüketmeyerek, öğrencilere örtük olarak “ben size değer veriyorum”, “kurallara uyunuz” mesajını vermektedir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, derslerini diğer öğretmenlere vermeyerek, örtük olarak öğrencilere “ben size ve dersime önem veriyorum” mesajını vermektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu “lütfen”, “rica ederim”, “teşekkür ederim” gibi kelimeleri öğrencilerle olan iletişimlerinde kullanarak “ben size değer veriyorum, önemsiyorum” mesajını öğrencilere örtük olarak vermektedirler.

Kaynakça

- Apple, M. (2006). *Eğitim ve İktidar (Education and Power)*. Ergin Bulut (Çev.). Taşdelen- İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Arikan, A. (2004). Gizli Müfredatı Öğrenci Deneyimleri Yoluyla Ortaya Çıkarmak. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya: (6- 9 Temmuz 2004).
- Coladarcı, T. & Marion, F. S. (1993). Gender Differences in Science Course Taking Patterned Among College Undergraduates. *Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Associations*. April 1993.
- Cornbleth, C. (2010, 10 Aralık). School Curriculum: Hidden Curriculum. *Encyclopedia of Education*. <http://www.answers.com/topic/school-curriculum-hidden-curriculum>.' den alınmıştır.
- Florio R. S. (2010, 14 Aralık). Social Organization of Classes and Schools. http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/20/03/e4.pdf.' den alınmıştır.
- Gaikwad, P. (2010, 27 Aralık). Curriculum Pedagogy and Values: Revealing the Invisible. <http://www.aias.edu/academics/sgs/info/V7n2/GAIKWAD.pdf>.' den alınmıştır.
- Glickman, D. C. (2010, 14 Aralık). Unraveling the Hidden Curriculum. http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/39/dd/2b.pdf.' den alınmıştır.
- Helvacıoğlu, F. (1994). *1928'den 1994'e Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.